

УДК: 378.016:821.161.2]:008:614.253.4

DOI: 10.26697/ijes.2019.2.04

Екстралінгвістичні засоби міжкультурної комунікації на заняттях з української мови як іноземної

Доцент **Ільків А. В.**¹, доцент **Криницька О. І.**¹¹ Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Резюме

Вступ:

Розширення поля міжкультурної взаємодії в царині сучасної освітньої системи є основним імпульсом досліджень обраної проблематики. У статті досліджується система індикаторів невербального спілкування, спрямована на підвищення ефективності міжкультурної комунікації в процесі навчання студентів-іноземців, імпліцитні та експліцитні засоби мовної системи у процесі міжкультурної комунікації зі студентами-іноземцями при вивченні української мови як іноземної.

Мета – дослідити роль екстралінгвістичних засобів міжкультурної комунікації в навчальному процесі.

Методи:

Дослідження проведено на основі опитування іноземних студентів 2 та 3 курсів медичного факультету, які представляють країни Африки та Індію. Емпірична частина дослідження базувалась на детальному вивченні сприйняття позамовних засобів спілкування у процесі взаємодії викладача і студента, що додало нові штрихи до загальної моделі комунікативної поведінки етнічної групи в типологічному зіставленні. Також використовувався метод педагогічного спостереження.

Результати:

Опрацювання 110 анкет, заповнених студентами-вихідцями з Індії та країн Африки (Гани, Камеруну, Намібії, Нігерії), проілюструвало, що екстралінгвістичні засоби комунікації (жестикуляція, міміка, тембр голосу, швидкість мовлення, кольористика одягу мовця, чисельність аудиторії) важлива для студентів такою ж мірою, як і власне лінгвістичні засоби мовлення (87% респондентів). Щодо темпу, гучності й емоційного забарвлення мовлення, то думки студентів частково розділилися. Вихідці з африканських країн насамперед акцентують на гучності й темпі мовлення, здебільшого віддаючи перевагу голосному й повільному мовленню (86%). Для індійців оптимальним було б мовлення врівноважене й тихе, без зайвої жестикуляції (76%), хоча варто відзначити, що їхнє мовлення на перерві чи в громадському транспорті надзвичайно емоційне й голосне, тобто формальне і неформальне мовлення суттєво відрізняється в цій етнічній групі.

Сприйняття навчального матеріалу, зокрема української мови як іноземної, на думку

респондентів, також залежить від чисельності студентської аудиторії. Так, 90% опитаних вказали, що сприйняття навчального матеріалу краще відбувається в групі до 10 осіб. 7% назвало групу від 10 до 20 студентів. І лише 3% студентів вказали на те, що добре сприймають колектив понад 20 осіб. При цьому такі статистичні дані майже однакові як для африканців, так і для індійців. Цікавий факт, що в їхній національних школах через густонаселеність регіонів нормальною вважається кількість 40-50 осіб у групі.

При виборі одягу викладачам слід враховувати, що 80% респондентів зазначили, що віддають перевагу світлій кольоровій гамі (білий, блакитний, світло-сірий тощо), 10% студентів, здебільшого африканців, позитивно сприймають насичену кольорову гаму, а для 10% опитаних це не важливо. Щодо негативного сприйняття кольору, думки студентів суттєво розділилися: 35% не сприймає темну гаму, а 41% – насичену яскраву гаму, і лише в 24% студентів ніякі кольори не викликають роздратування, також абсолютна більшість респондентів (93%) позитивно сприймають кольори національних прапорів, емблем тощо. Тому можемо стверджувати, що найбільш доречними кольорами одягу викладача, який йде до різноетнічної групи, вважаємо синій, сірий, білий та блакитний як емоційно нейтральні і такі, що не відволікають увагу від навчального матеріалу. Майже однозначно можна стверджувати, що на рівень засвоєння навчального матеріалу надзвичайно позитивно впливають ілюстрації в методичних рекомендаціях і посібниках (про це інформувало 98% студентів).

Висновки:

Враховання екстралінгвістичних особливостей міжкультурної комунікації дозволяє викладачеві поглибити взаємодію з іноземними студентами через реалізацію культурологічного підходу до навчання мови, що надалі допоможе попередити можливість виникнення конфліктного спілкування як на рівні “викладач – студент”, так і на рівні різноетнічної мікрогрупи.

Інформація про авторів:

Ільків Анна Володимирівна – доктор філологічних наук, доцент кафедри Івано-Франківського національного медичного університету, Івано-Франківськ, Україна.

Наукові інтереси: документалістика, психолінгвістика, методика викладання української мови; <https://orcid.org/0000-0003-3626-7113>.

Криницька Ольга Ігорівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри Івано-Франківського національного медичного університету, Івано-Франківськ, Україна.

Наукові інтереси: лінгвістика тексту, прагматика, психолінгвістика, методика викладання української мови; <http://orcid.org/0000-0002-4624-7768>.

Автор-Кореспондент:

Ільків Анна Володимирівна

Email Автора-Кореспондента:

annilki@rambler.ru